

Odgovori Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) na vprašanja kmetov iz srečanja 4.2.2026 na Igu

• Jaz bi samo vprašal, kje pa je tukaj dobrobit kmeta?

Dobrobit za kmete v okviru skupne kmetijske politike (SKP) je v tem, da lahko za izvajanje ukrepov pridobite plačila. Kmet se sam odloči, ali bo prostovoljno vstopil v posamezne ukrepe, ki jih ponuja SKP, in če se zanje odloči ter izpolnjuje pogoje, je za to upravičen do finančne podpore. Tukaj je dobrobit za kmeta.

• Kaj se bo spremenilo za kmetijstvo, če Barje postane mokrišče?

Če bi Barje postalo mokrišče v smislu DKOP 2, ki je namenjeno ohranjanju mokrišč in barij, bi to prineslo določene prepovedi in pa tudi obveznosti.

V sedanjem programskem obdobju 2023–2027 za določena zemljišča veljajo posebna pravila. Ta se nanašajo na orne površine (njive), trajno travinje in trajne nasade.

Kaj ni dovoljeno:

- preoravanje travinja
- požiganje
- nasipavanje
- kakršnikoli posegi v travno rušo (zgornji sloj tal)
- izkopavanje in izkoriščanje šote
- izsuševanje zemljišč
- spreminjanje vodnega režima
- gnojenje z organskimi in mineralnimi gnojili
- reja živali na prostem na teh površinah.

Kaj je obvezno:

- površino je treba obdelati (npr. pokositi ali drugače vzdrževati) najmanj enkrat na dve leti
- preprečevati je treba zaraščanje
- skrbeti je treba, da se ne širijo invazivne tujerodne vrste.

V slovenskem strateškem načrtu SKP je pod DKOP 2: Varovanje mokrišč in šotišč določeno območje Cerknškega jezera.

• Je dovoljeno mulčenje visokega grmičevja za travnike u programu HAB. Časovnica? Da? Ali ne?

V zahtevah za izvajanje operacije HAB, tako za stopnjo HAB_I kot za stopnjo HAB_2 velja, da mulčenje ni dovoljeno čez vse leto.

- **Kaj je pa dopolnilna dohodkovna podpora za trajnost?**

Za razumevanje te intervencije je treba najprej pojasniti, kaj je osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost. To je enotno plačilo za upravičen hektar, ki se odobri vsako leto za vsako ugotovljeno upravičeno površino. Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnost pa je dodatno plačilo k osnovni dohodkovni podpori za trajnostnost, namenjeno preusmerjanju sredstev z večjih na manjše KMG. Do te podpore so upravičene le kmetije z največ 50 ha kmetijskih zemljišč, pri čemer se podpora izplača zgolj za prvih 8,2 ha.

- **OOTT je uredba Slovenije in ne Evropske unije. Zakaj?**

To ne drži, saj se OOTT nanaša na DKOP 9, se pravi na ohranjanje okoljsko občutljivega trajnega travinja. Podlaga za DKOP 9, ki ga imamo mi urejenega v naši Uredbi o pravilih pogojenosti, izhaja iz evropskih predpisov, konkretno iz Priloge III Uredbe Parlamenta in Sveta EU/2021/2115 o strateških načrtih. To je bilo omenjeno v predstavitvi. Prvi evropski predpis je uredba, ki ureja strateške načrte, druga evropska uredba je pa uredba, ki ureja v financiranje, upravljanje in pa tudi kontroliranje, intervencij v okviru strateškega načrta. Tako da ne moremo reči, da je OOTT produkt nacionalne zakonodaje, samo uveden je v nacionalno zakonodajo na podlagi evropskih predpisov.

- **Ali bo MKGP zagotovil nadomestna zemljišča glede na vse omejitve za vzdrževanje proizvodnje?**

MKGP nima razpolagalne pravice nad večino kmetijskih zemljišč, saj so ta pretežno v zasebni lasti, hkrati pa ne obstaja pravni mehanizem, ki bi državi nalagal obveznost zagotavljanja nadomestnih zemljišč ob uvedbi naravovarstvenih omejitev. Te omejitve izhajajo iz širšega javnega interesa varstva narave in krajine, utemeljenega v nacionalni zakonodaji (npr. Zakon o ohranjanju narave) ter evropskem okviru, zlasti Uredba (EU) 2021/2115. Sistem je zato zasnovan na finančni, ne pa zemljiški kompenzaciji. Finančna kompenzacija ne pomeni zgolj nadomestila za izpad dohodka, temveč vključuje tudi plačila za izvajanje kmetijsko-okoljsko-podnebnih ukrepov (KOPOP), OMD ter druge ukrepe strateškega načrta SKP. S tem država kmetu ne nadomešča zemljišča, temveč ekonomsko uravnoteži omejitve rabe in hkrati spodbuja izvajanje praks, ki prispevajo k ohranjanju narave in k trajnostnemu kmetijstvu.

- **Zakaj se datum 15.5. kdaj ne da prestavit na kasneje zaradi padavin (blato, razrite površine)?**

Odgovori MKGP na vprašanja kmetov iz srečanja 4.2.2026 na Igu

Zaradi preverjanja izvajanja ustrezne rabe morajo pri določenih operacijah biti določeni datumi košnje. V preteklosti smo zaradi višje sile (nadpovprečno visokih padavin in posledično namočenosti tal) že omogočili zamike košnje. Pobude o zamiku datuma košnje za dotično leto smo z dokazili o padavinah prejeli s strani kmetov, zavarovanih območij in kmetijskih svetovalnih služb.

- **Letos 2027 bo prišlo novo programsko obdobje. Že vemo, da bodo sredstva kmetijske politike evropski proračun bo za 50 % nižjih. To je že jasno in se govori. Kdo bo te zadeve plačal? Kmetijstvo se bo uničilo ne samo na Barju tudi drugje. Kdo bo pa to plačal, da mi ne predelujemo nič. Denarja iz Evrope ne bo več prihajal tako kot zdaj. Slovenija tega ne bo sposobno plačala. Ta pipca da se bo ugasnilo. To naj ljudje, gospodje pojasnijo, od kje bodo odšle finance. Proizvodnja hrane pa se hkrati uničuje. V nedogled tako ne boš slo.**

Kar se tiče finančnih sredstev, večletnega finančnega okvirja še nimamo, tako da ne moremo govorit o tem, koliko bo sredstev dejansko manj. Bistveno je to, da bomo imeli en skupen programski dokument, ne bo več posameznega strateškega načrta, ampak bo skupen s kohezijo.

- **DOKOP 6-7 zakaj? Ker se dela večja škoda kot korist na površinah ker so vezane na datum. Kdo plača odškodnino za DOKOP 4 če sem lastnik vodnega in priobalnega zemljišča?**

Pri DKOP 6 (pokritost tal) je predpisana dobra kmetijska praksa, ki zahteva pokritost tal v občutljivem delu leta. Ta praksa je dobra za zdravje tal in preprečevanje erozije. V tem standardu so predvidene izjeme, ki veljajo za kmetijske rastline, ki bi jih bilo težko ali celo nemogoče pridelovati ob upoštevanju omejitev tega standarda (tla morajo biti pokrita z rastlinami ali zastirko oz. morajo biti nepreorana v času od 15. 11. tekočega leta do 15. 2. naslednjega leta). Te kmetijske rastline so krompir, sladkorna pesa, hmelj, jara žita, pivovarski ječmen in naslednje vrste zelenjadnic: cvetača, listnati ohrovt, glavni ohrovt, brstični ohrovt, blitva, špinača, grah, bob, čebula, česen, solatnice, peteršilj, šparglji, radič, motovilec, sladki komarček, šalotka, por, zimski luk, hren, rabarbara, korenje in zelje.

DKOP 7 (kolobar) predpisuje najosnovnejšo vrsto kolobarja, namenjen je pa varovanju tal.

Za izpolnjevanje DKOP 4 (vzpostavitev varovalnih pasov ob vodotokih in osuševalnih jarkov širših od dveh metrov iz sloja) ni predvidena posebna odškodnina. Ta standard predstavlja obveznost za prejemnike plačil na hektar oz. žival iz SKP. V bistvu enake obveznosti (razen prepovedi oranja v varovalnih pasovih) tako ali tako že predpisuje Zakon o vodah.

- **Kako zagotoviti ZEL na poplavnih območjih???**

ZEL je prostovoljna shema, za katero se naj odločijo le kmetje, ki vedo, da bodo lahko izpolnili zahteve.

Zahteve za izvajanje so:

- setev prezimnega posevka mora biti opravljena kadarkoli po glavnem posevku;
- tla s prezimnim posevkom morajo biti pokrita od vključno 15. 11. tekočega leta do najmanj vključno 15. 2. naslednjega leta, pri tem mora biti na prvi dan obdobja viden najmanj vznik zelenega pokrova in je najpozneje v zadnji tretjini obdobja zeleni pokrov viden na vsaj 30 % ozelenjene površine;
- uporaba herbicidov v času izvajanja zahtev sheme od setve prezimnega posevka naprej ni dovoljena;
- obdelava prezimnih posevkov oziroma uporaba v proizvodne namene ni dovoljena med vključno 15. 11. tekočega leta in vključno 15. 2. naslednjega leta;
- uporaba herbicidov za uničenje zelene prezimne odeje ni dovoljena.
- prezimni posevki morajo biti mešanica vsaj dveh kmetijskih rastlin in biti odstranjeni brez uporabe fitofarmacevtskih sredstev do vključno 15. 5. leta, ki sledi letu, za katero je bil oddan zahtev (za zahtev leta 2026 morajo biti odstranjeni vsaj do 15. 5. 2027).

Kmet lahko vedno uveljavlja primer višje sile ali izjemnih okoliščin, če na primer zaradi vremenskih razmer po setvi prezimnega posevka do vznika ne pride in lahko to Agenciji RS za kmetijske trge in razvoj podeželja tudi dokaže.

- **Mejice: Spodbuda se je ob prehodu iz tekočih metrov na kvadratne metre zmanjšala na cca. 10 % izvirnih zneskov. A nameravate kaj dvignit plačila?**

V tem programskem obdobju dvig plačil ni predviden. Ob prehodu iz izračunavanja podpore na tekoče metre na kvadratne metre (hektarje) se je spremenila metodologija izračuna podpore. Zato ne gre zgolj za nominalno znižanje, temveč za drugačen način izračuna, ki je primerljiv med ukrepi in usklajen s pravili SKP za obdobje 2023–2027, ki določajo, da se plačilo dodeli na enoto, ki je hektar ali žival in ne tekoči meter.

- **Zanima me, kakšne so omejitve za sadovnjake, vrtnarije in trajne nasade. Jarki, gnojenje, FFS**

Za kmete, ki imajo sadovnjake, vrtnarije in trajne nasade na Ljubljanskem barju, je ključnega pomena, da poznajo jasna pravila in omejitve, ki veljajo tako po splošnih predpisih, prostovoljnih ukrepih SKP kot tudi po Uredbi o Krajinskem parku Ljubljansko barje:

I. Splošni predpisi Republike Slovenije:

Odgovori MKGP na vprašanja kmetov iz srečanja 4.2.2026 na Igu

- Vsi kmetje morajo upoštevati zakone in uredbe, ki veljajo za gnojila, fitofarmacevtska sredstva in varstvo tal in voda.
- Gnojenje je dovoljeno po predpisih (npr. nitratna uredba) in mora biti prilagojeno potrebam rastlin; prekomerno gnojenje je prepovedano.
- Uporaba fitofarmacevtskih sredstev je dovoljena le z odobrenimi sredstvi, v predpisanih količinah in ob upoštevanju karence.
- Obstoječi jarki in odvodnjavanje so dovoljeni, posegi pa ne smejo kršiti predpisov o varstvu voda ali zavarovanih območij.

2. Prostovoljni ukrepi SKP:

- Če se kmet prostovoljno vključi v ukrepe SKP in uveljavlja plačilo, veljajo dodatne obveznosti: trajnostno vzdrževanje tal in površin, preprečevanje širjenja tujerodnih vrst, izvajanje pravil pogojenosti in nadstandardnih kmetijskih praks (npr. minimalna obdelava, mulčenje, ohranjanje travnatih površin, omejitve pri gnojenju in uporabi FFS).
- Če se plačilo ne uveljavlja, teh dodatnih obveznosti ni, splošni predpisi pa veljajo vedno.

3. Uredba o Krajinskem parku Ljubljansko barje:

- Uredba določa stroge varstvene režime za ohranjanje biotske raznovrstnosti, zlasti za ptice, metulje in habitatne tipe. Glavne omejitve vključujejo prepoved intenziviranja kmetijstva, omejitev gnojenja na nekaterih območjih, prepoved melioracij ter omejitve uporabe FFS.

Povzetek najpomembnejših omejitev in pravil za kmetovanje na območju Ljubljanskega barja, katerih je ohranitev narave, mokrišč, biotske raznovrstnosti in trajnostnega kmetovanja:

- za vsak sadovnjak, vrtnarijo ali trajni nasad veljajo splošni predpisi o gnojenju, FFS in varovanju voda;
- Če se odločite za prostovoljni ukrep SKP, imate dodatne obveznosti, a tudi nadomestilo za izvajanje nadstandardnih praks;
- upoštevati je treba tudi omejitve iz Uredbe o krajinskem parku Ljubljansko barje, predvsem glede jarkov, vodnega režima, šote in požiganja.

Mnenja udeležencev srečanja po predstavitvi MKGP

- **Vam se gre samo za denar in ne varovanja narave, ker vedno in povsod poudarjate samo hektarje, ki so vključeni v SKP. Obstajajo ha, ki niso »pogerkanik« in ti hektarji vas ne zanimajo.**

Ne drži, da nam gre samo za denar ali da nas zanimajo zgolj »pogerkanik« hektarji. V okviru SKP se res veliko govori o hektarjih in živalih, vendar predvsem zato, ker gre za obračunske in merljive enote, na podlagi katerih se dodeljujejo in nadzorujejo javna sredstva. Hektar ni cilj sam po sebi, temveč način, kako merimo obseg izvajanja ukrepov in spremljamo doseganje okoljskih ter razvojnih ciljev, kot so varovanje voda, tal, travišč in biotske raznovrstnosti.

Pomembno je poudariti, da nas zanimajo tudi hektarji, ki niso vključeni v plačilne sheme SKP. Takšne površine niso »pozabljene« ali zanemarjene – zanje veljajo zakonske obveznosti in predpisi, ki morajo biti spoštovani, kot so Zakon o vodah, Uredba o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov, predpisi o zavarovanih območjih, krajinskih parkih in drugih naravovarstvenih omejitvah. Prav tako spremljamo stanje teh površin v okviru okoljskih politik in razvojnih programov, saj je ohranjanje biotske raznovrstnosti, travišč in mokrišč pomembno ne glede na to, ali kmet za njih prejema plačila ali.

Pri tem je treba jasno ločiti dve ravni. Prva raven je zakonodaja, ki velja za vse kmete in vse površine, ne glede na to, ali so vključene v plačilne sheme ali ne. To zakonodajo morajo spoštovati vsi državljani. Druga raven pa so ukrepi SKP, ki pomenijo nadgradnjo zakonskih obveznosti. Gre za dodatne, prostovoljne ukrepe nad zakonskim minimumom. Obveznosti ukrepov SKP, vezane na plačila na hektar ali na žival, veljajo le za tiste, ki se prostovoljno vključijo v posamezen ukrep in zanj uveljavljajo podporo. Kdor se za to ne odloči, teh dodatnih obveznosti nima, mora pa še vedno spoštovati veljavno zakonodajo.

Cilj torej ni maksimiranje številke zaradi denarja, temveč usmerjanje podpore tja, kjer se izvajajo nadstandardni ukrepi, ter skrb za celotno kmetijsko in naravno okolje. Ker gre za javna sredstva, morajo biti učinki merljivi, preverljivi in upravičeni – hektarji so zato orodje za spremljanje izvajanja politike, ne dokaz, da nas zanima zgolj financiranje. Tudi »nepogerkanik« hektarji so pomembni in vključeni v strategije države za varovanja narave, voda itd., saj želimo trajnostno upravljanje in ohranitev vseh kmetijskih in naravnih površin, ne le tistih, ki so predmet podpor iz naslova SKP.